

Šport in politika na istem igrišču: kdo ima več koristi?

Izr.prof.dr. Simona Kustec Lipicer, Fakulteta
za družbene vede, UL

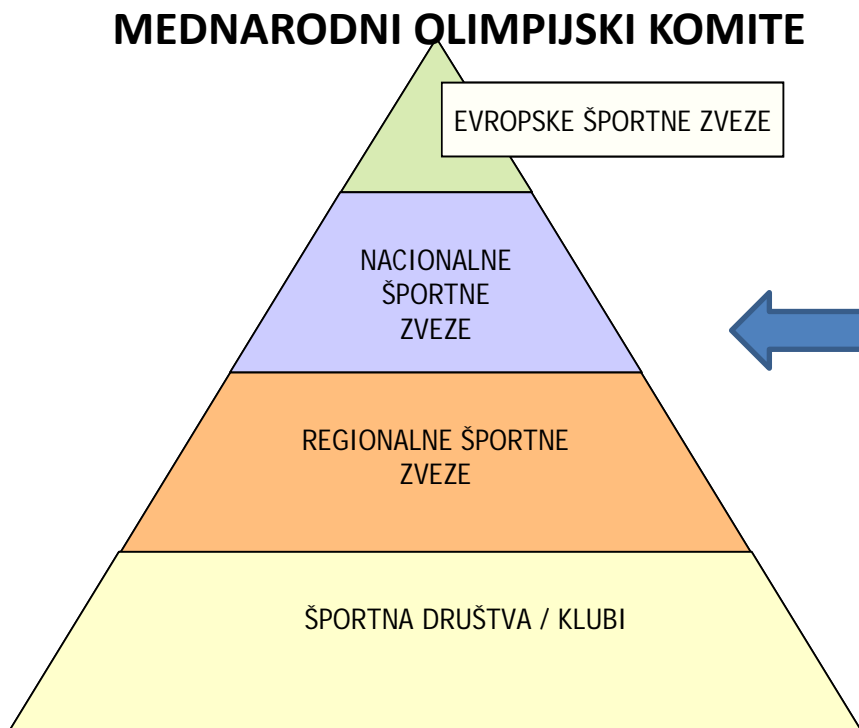
Moderatorka: Nataša Briški, Metina lista

O temeljnih vodilih, konceptih in dilemah predavanja

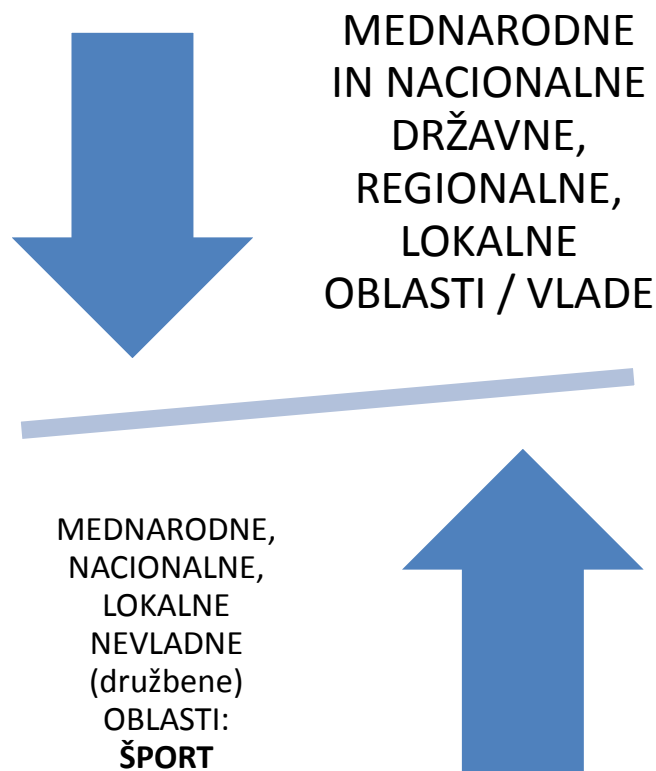
- OI kot osrednji globalni športni dogodek, prav tako pa tudi eden od najbolj prepoznavnih in atraktivnih političnih, družbenih, ekonomskih in kulturnih svetovnih fenomenov, ki športni del dogodka jemljejo le kot orodje za uveljavljanje lastnih interesov.
- Osrednja teza predavanja se osredotoča na šport in OI kot politični fenomen - OI so in morajo biti navkljub njihovi uradno deklarirani apolitičnosti razumljene tudi kot politični fenomen.
- Kako in kaj družboslovje skozi znanje politološke znanosti razkriva o izpostavljenem razmerju med športom (in v tem kontekstu OI) in politiko?
- Nameni prepoznati, razumeti, pojasnjevati in iskati povezave, vzorce, napovedovati učinke ‚partnerstva‘ športa in politike.

Dvoplastnost političnega principa (t.j. institucij in procesov) v športu

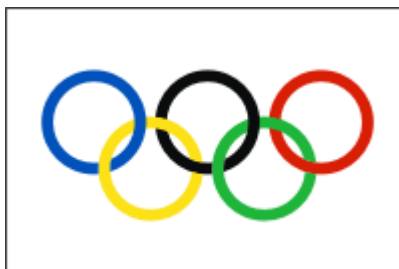
AVTONOMIJA ŠPORTA (evropski model)

ŠPORT V DRŽAVI – OSREDNJI AVTORITETI OBLASTI NA NEKEM TERITORIJU

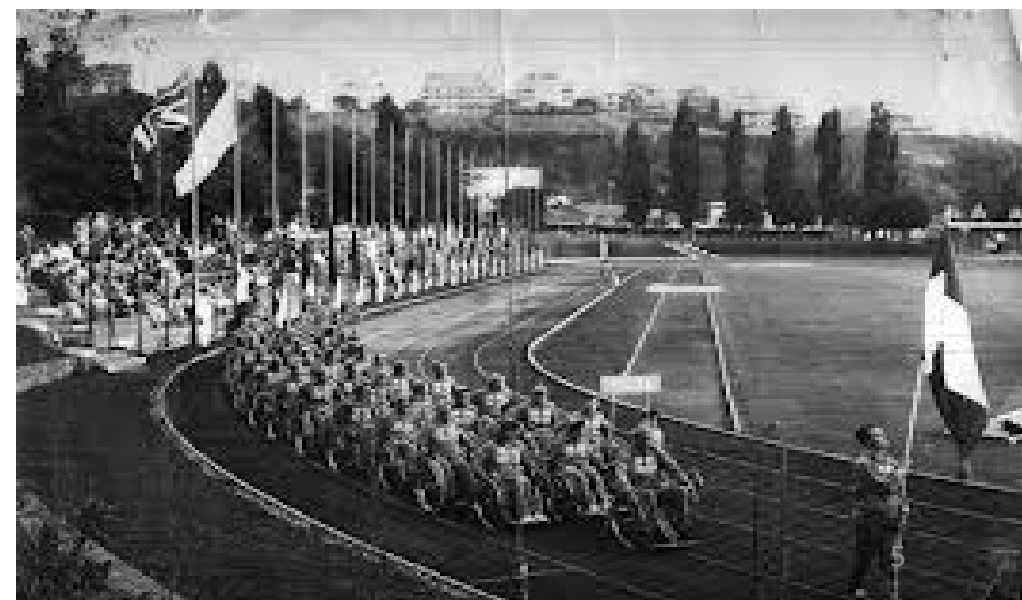

Obdobja olimpijskih igr (OI) s političnega zornega kota

- antične OI (776 p.n.š. – 393 n.š. – rimski cesar Teodozij prepove igre, ker naj bi bilo na njih preveč goljufanja in podkupovanja)
- 1896: P. De Coubertin revitalizira z argumentom po potrebi najti “*novo konstruktivno in miroljubno silnico za spodbujanje narodne identitete*” in “*mednarodnega miru.*”
- **1896-2014: obdobje številnih političnih obrazov OI:**
 1. obdobje: OI kot **prvinski športni dogodek** brez večje podpore držav (1896-1912)
 2. obdobje: OI **v senci svetovnih političnih vojn in družbenih nestrpnosti** pod krinko narodne identitete (1912-1948)
 3. obdobje: OI kot **simbolno orožje hladne vojne** (1948-1992)
 4. obdobje: OI kot **globalni razvojni dežnik** – prva mednarodna arena za nove demokracije, arena neslutnih dobičkov na globalnih gospodarskih, medijskih in infrastrukturnih trgih (1992-2008)
 5. obdobje: OI kot **demokratsko dvomljiv športno-finančni projekt** izbrane elite (2008-)

Olimpijska obdobja skozi slike

Olimpijska obdobja skozi slike

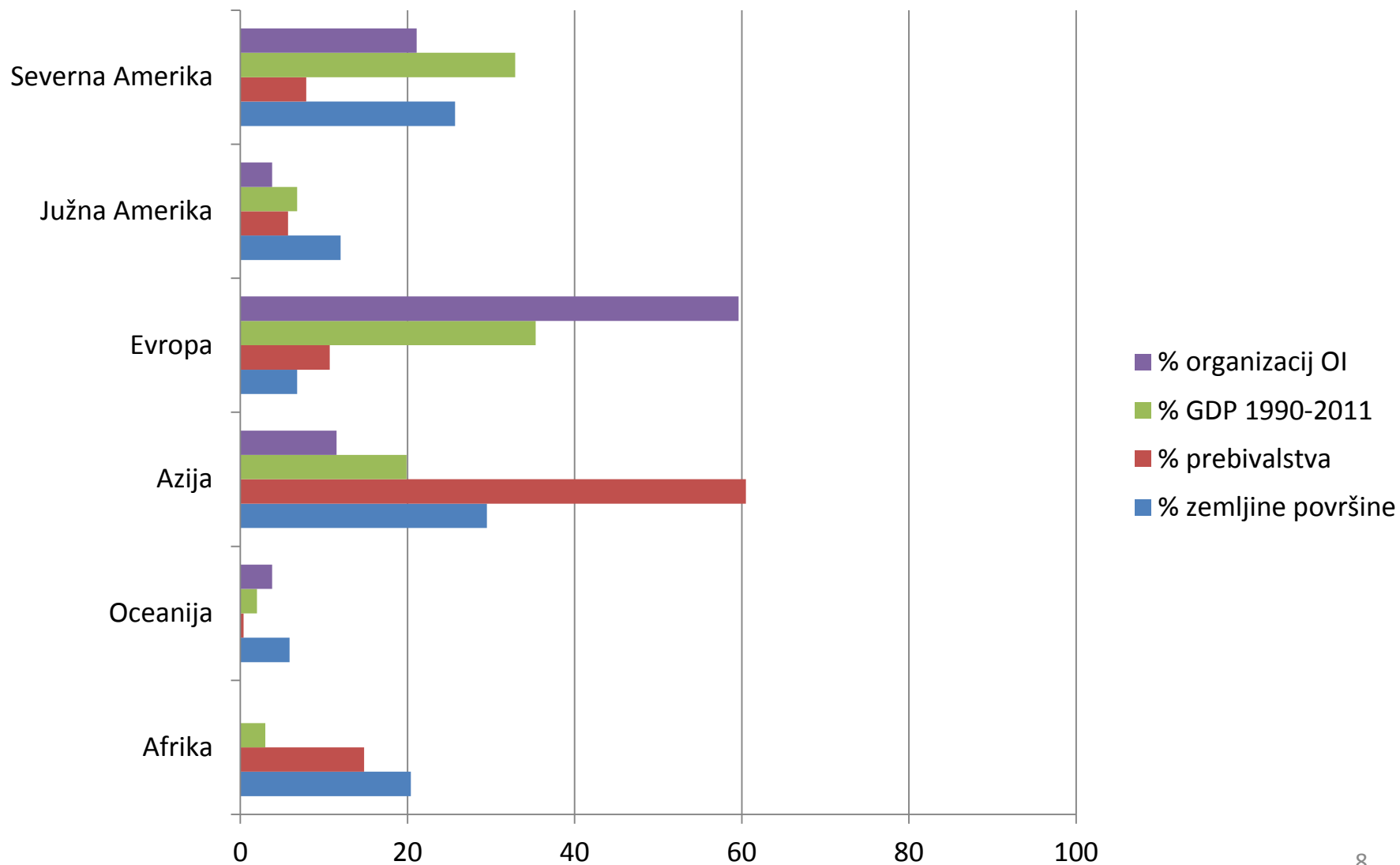

Olimpijska obdobja skozi slike

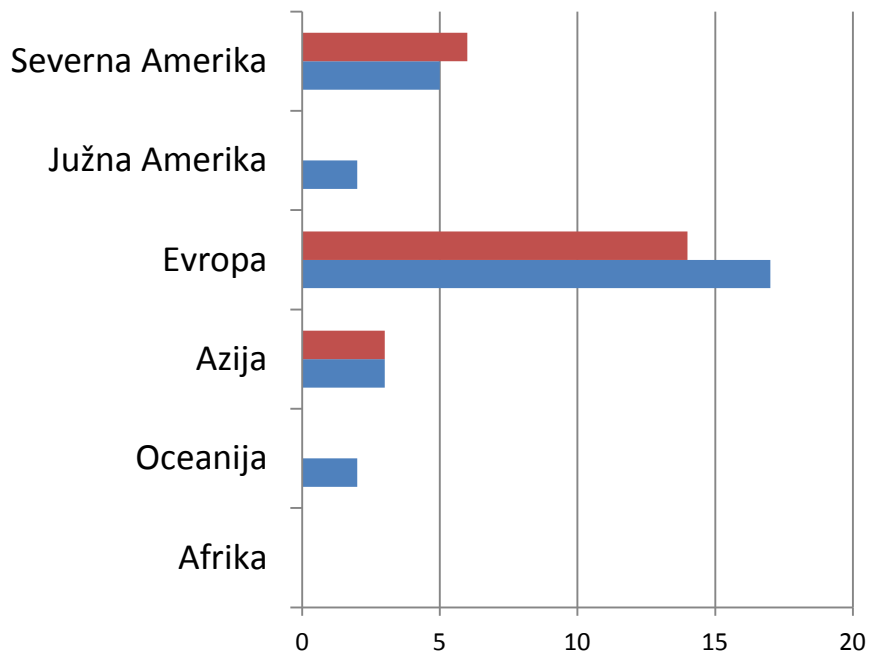

OLIMPIJSKE IGRE IN OSNOVNE STATISTIKE, PO CELINAH

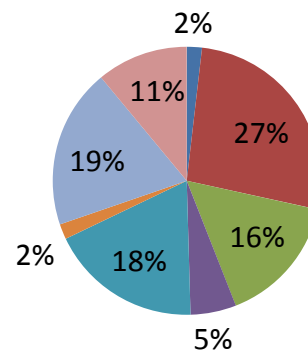
Viri: MOK (2014), UN (2014), WB (2014)

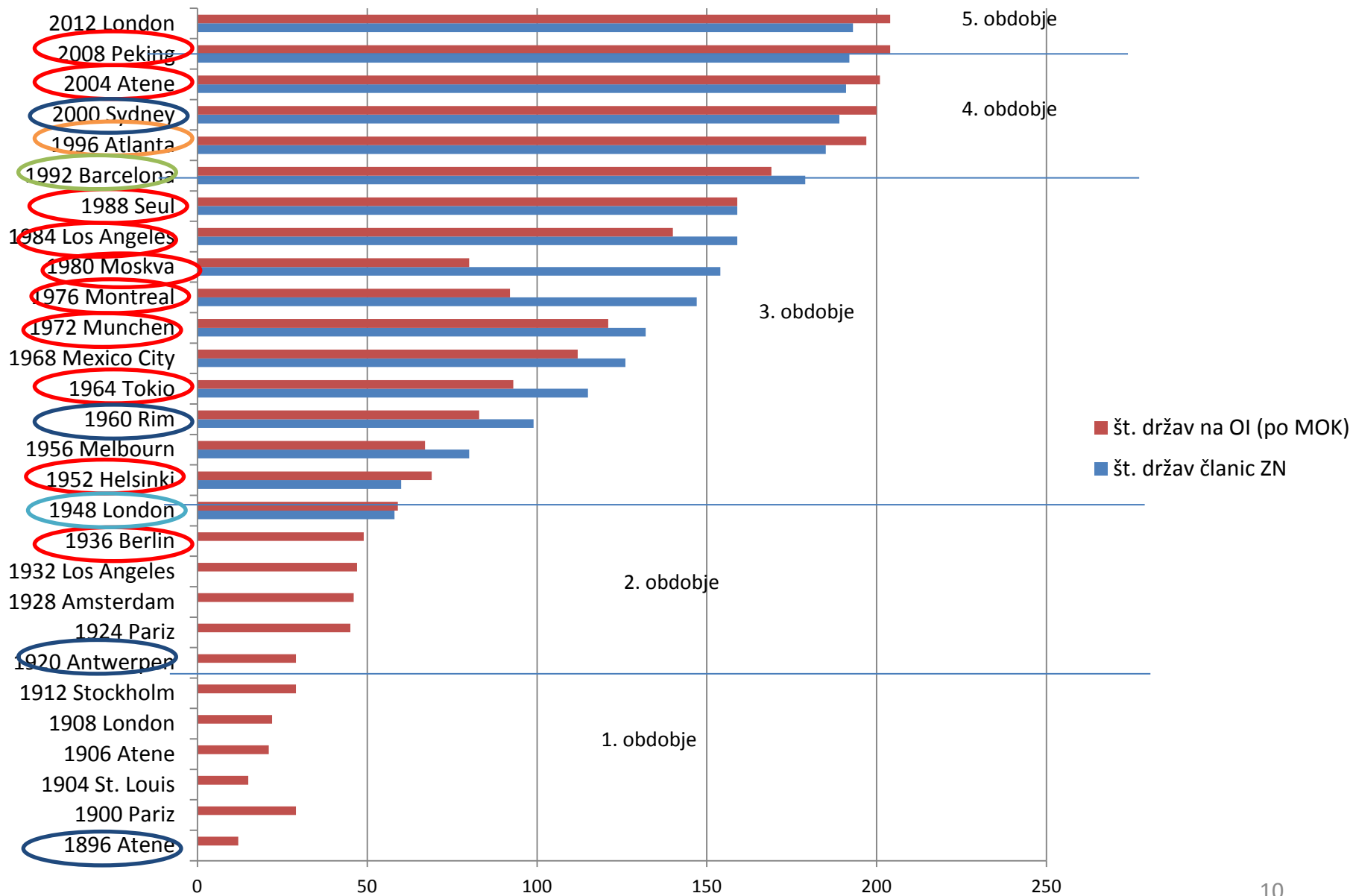
OLIMPIJSKE IGRE: POGLED PO CELINAH Vir: MOK (2014)

- zimske
 - Ol
-
- 1. President: 1894 - 1896 Demetrios Vikelas (Greece)
-
- 2. President: 1896 - 1925 Baron Pierre de Coubertin (France)
-
- 3. President: 1925 - 1942 Henri de Baillet-Latour (Belgium)
-
- 4. President: 1946 - 1952 Sigrid Edström (Sweden)
-
- 5. President: 1952 - 1972 Avery Brundage (USA)

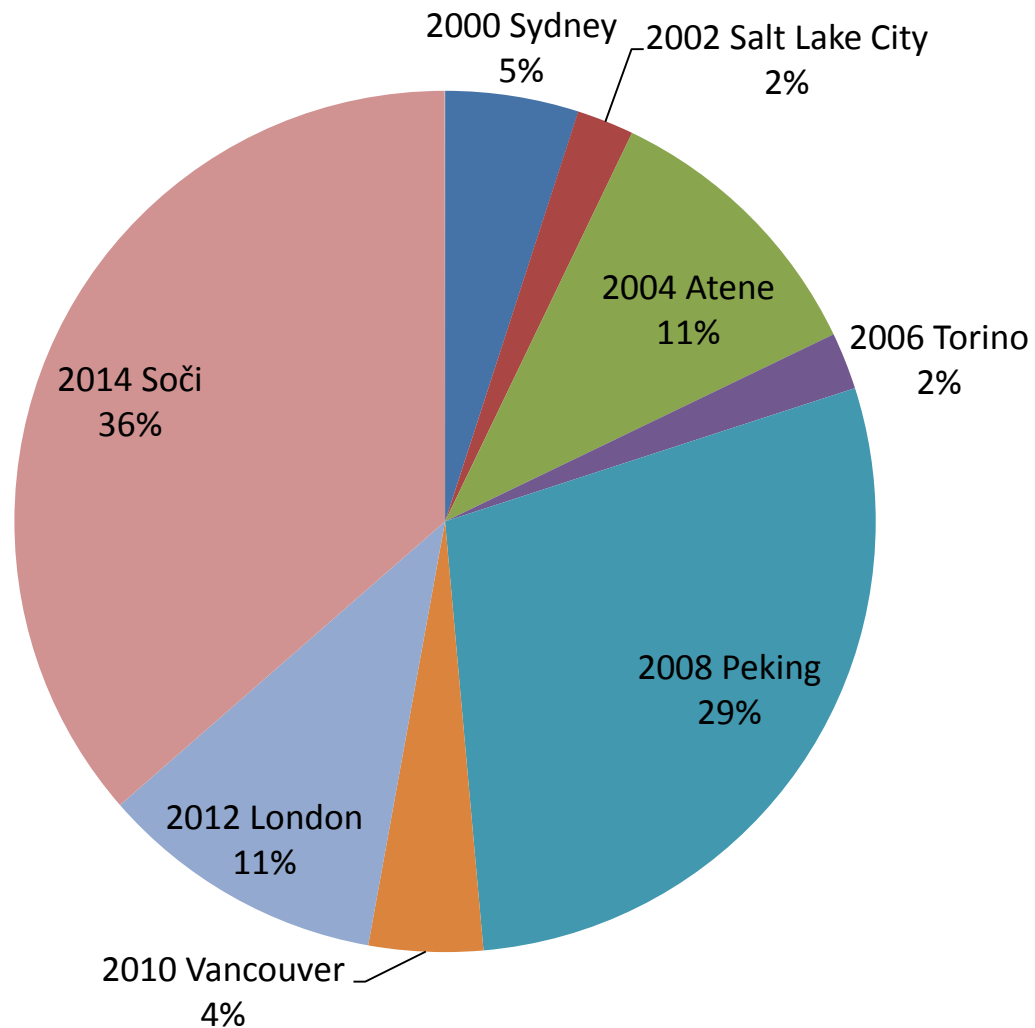

OLIMPIJSKE IGRE PO DRŽAVAH ORGANIZATORICAH SKOZI ČAS (MOK, UN 2014)

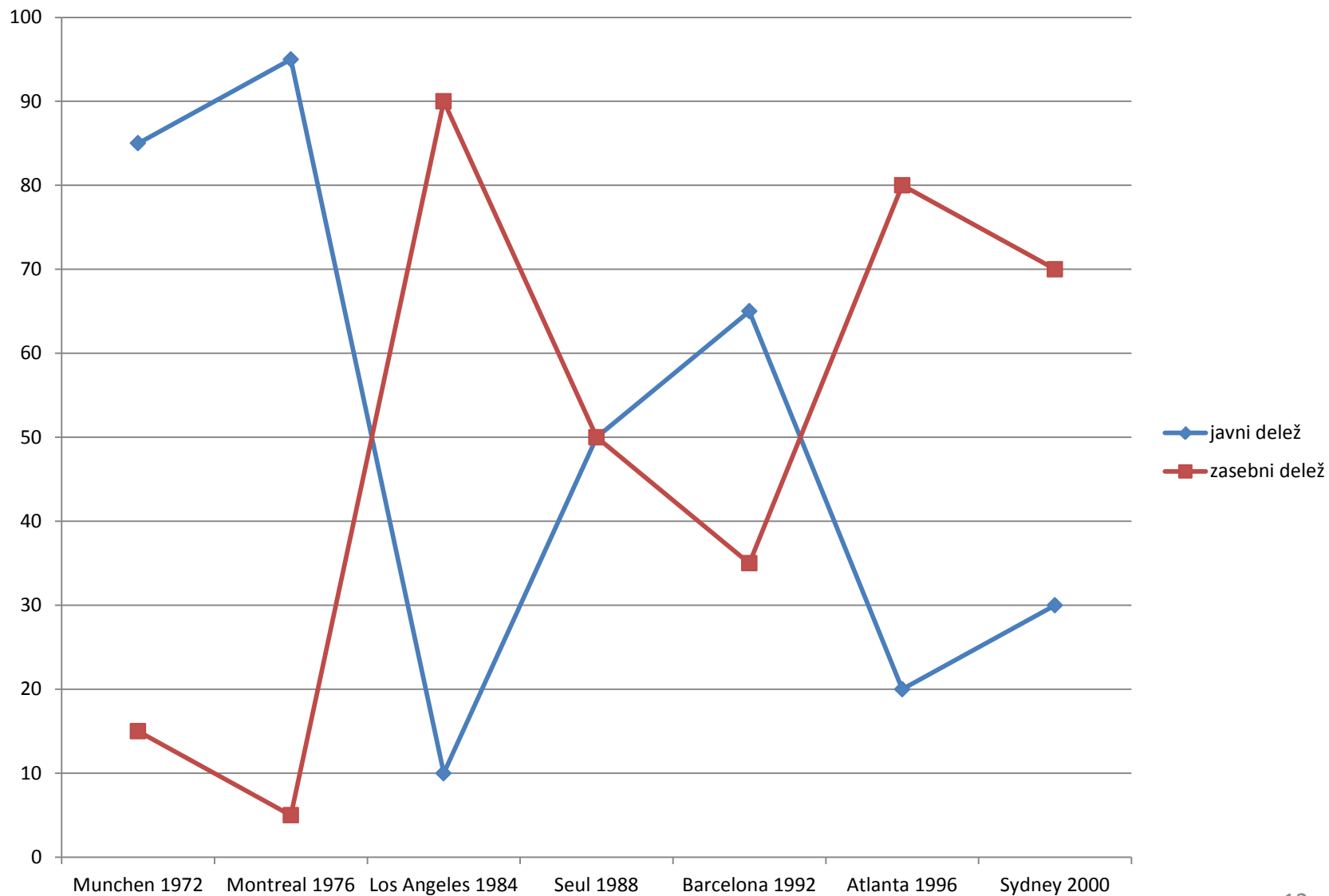
OLIMPIJSKE IGRE KOT FINANČNO-POLITIČNI PROJEKT

cost of hosting (billions, \$)

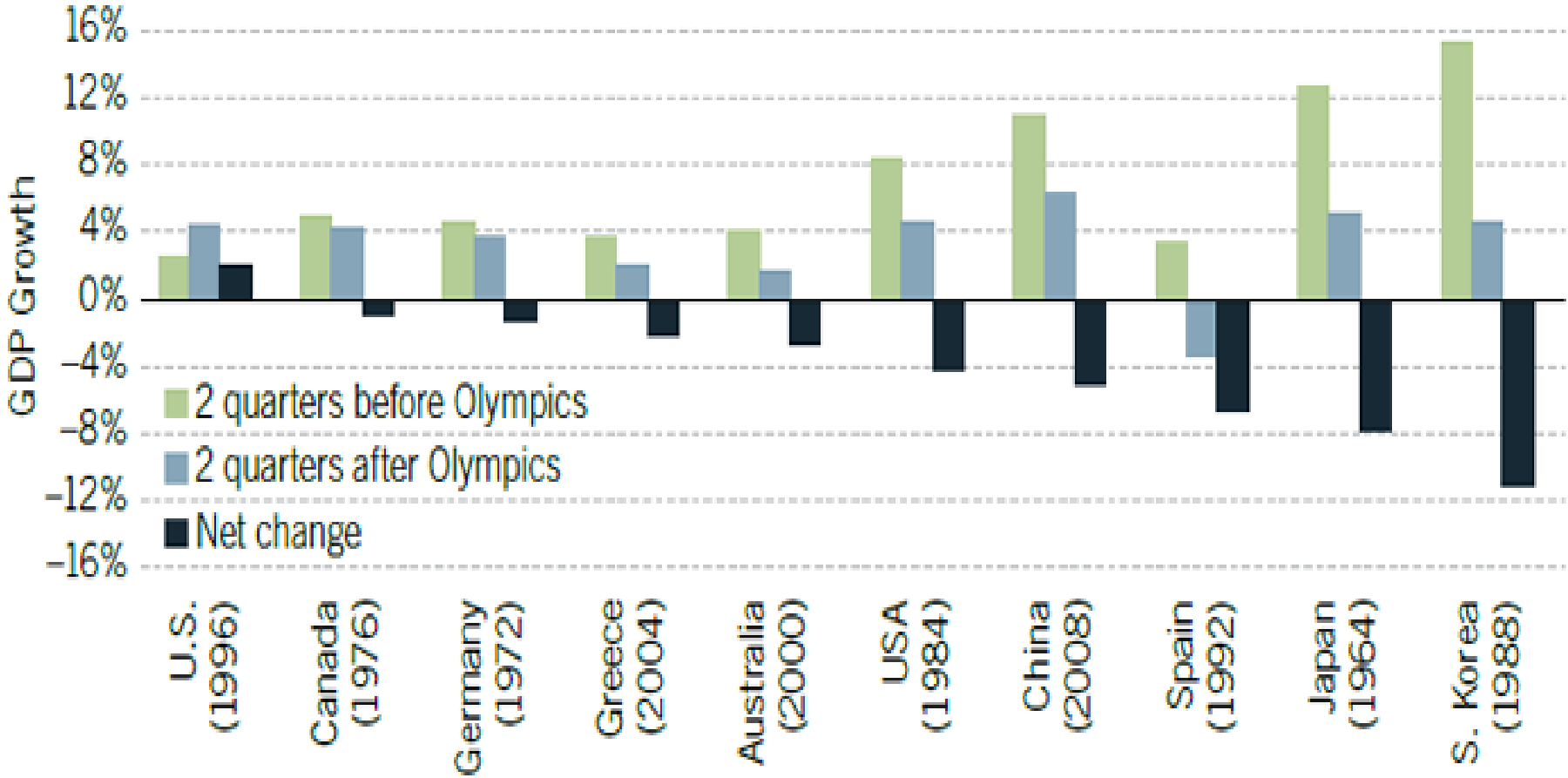
FINANČNA PODPORA DRŽAV in OI skozi 3. in 4. obdobje (v %)

Vir: Preuss (2002)

GDP GROWTH IN OLYMPIC HOST NATIONS

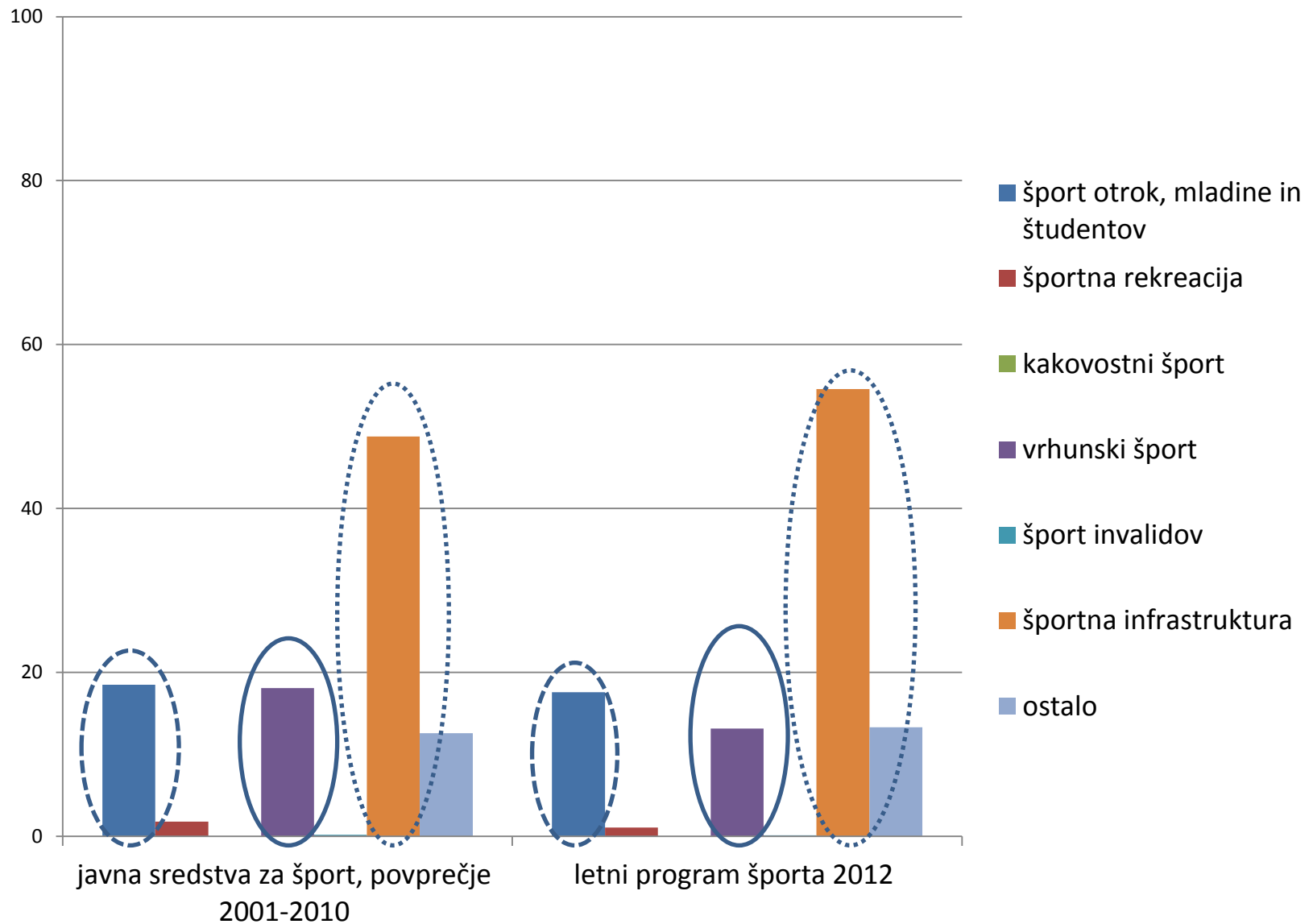
1964-2008

Vir: Rekowsky (2013).

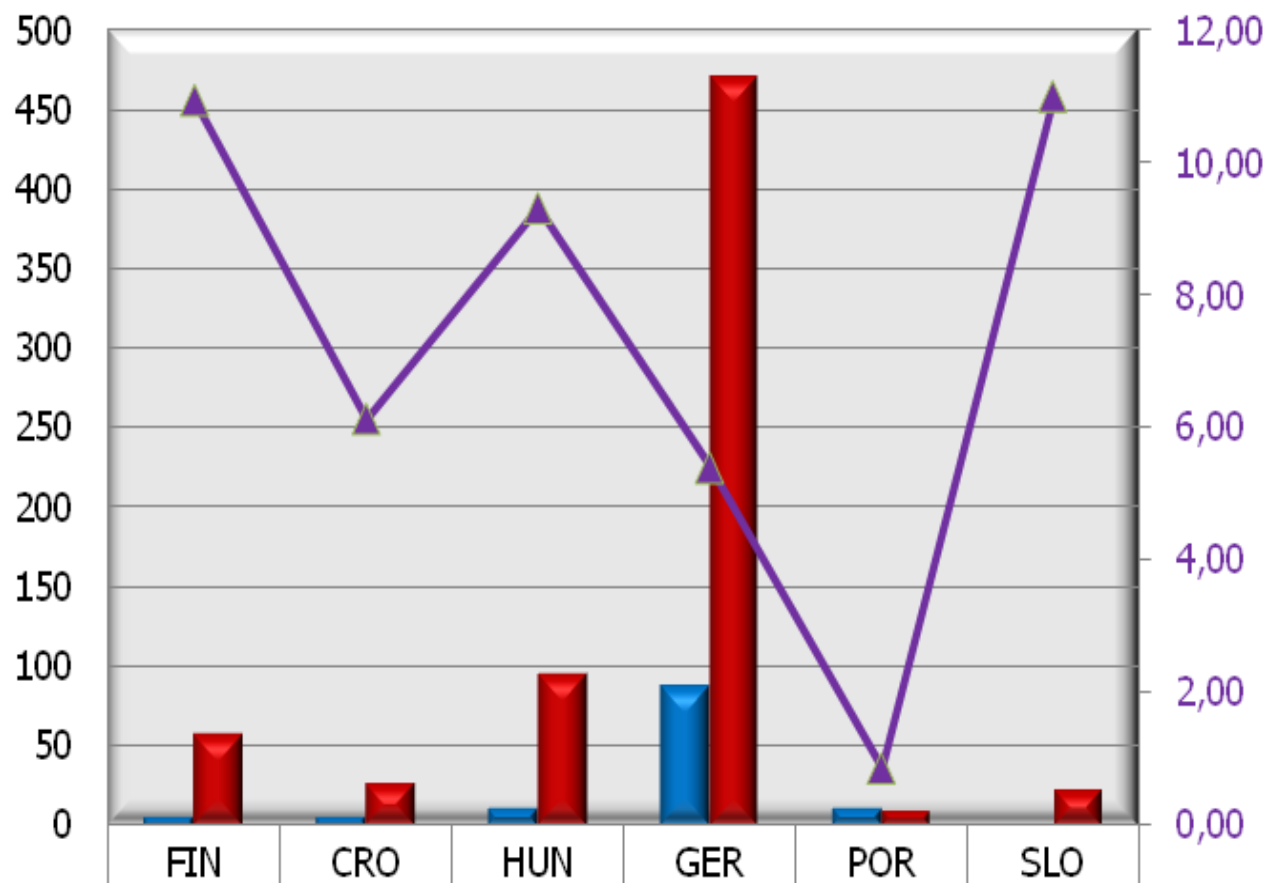
Koliko finančne podpore država namenja olimpizmu, primer Slovenije

Viri: Grujić in Jeraj (2011) ter Letni program športa v RS za leto 2012.

Razmerje med številom prebivalcev, osvojenimi medaljami in vrednostjo osvojene olimpijske medalje na prebivalca

Viri: CES (2009), COE (2011), OKS – ZŠZ (2010c) v Repenšek (2011).

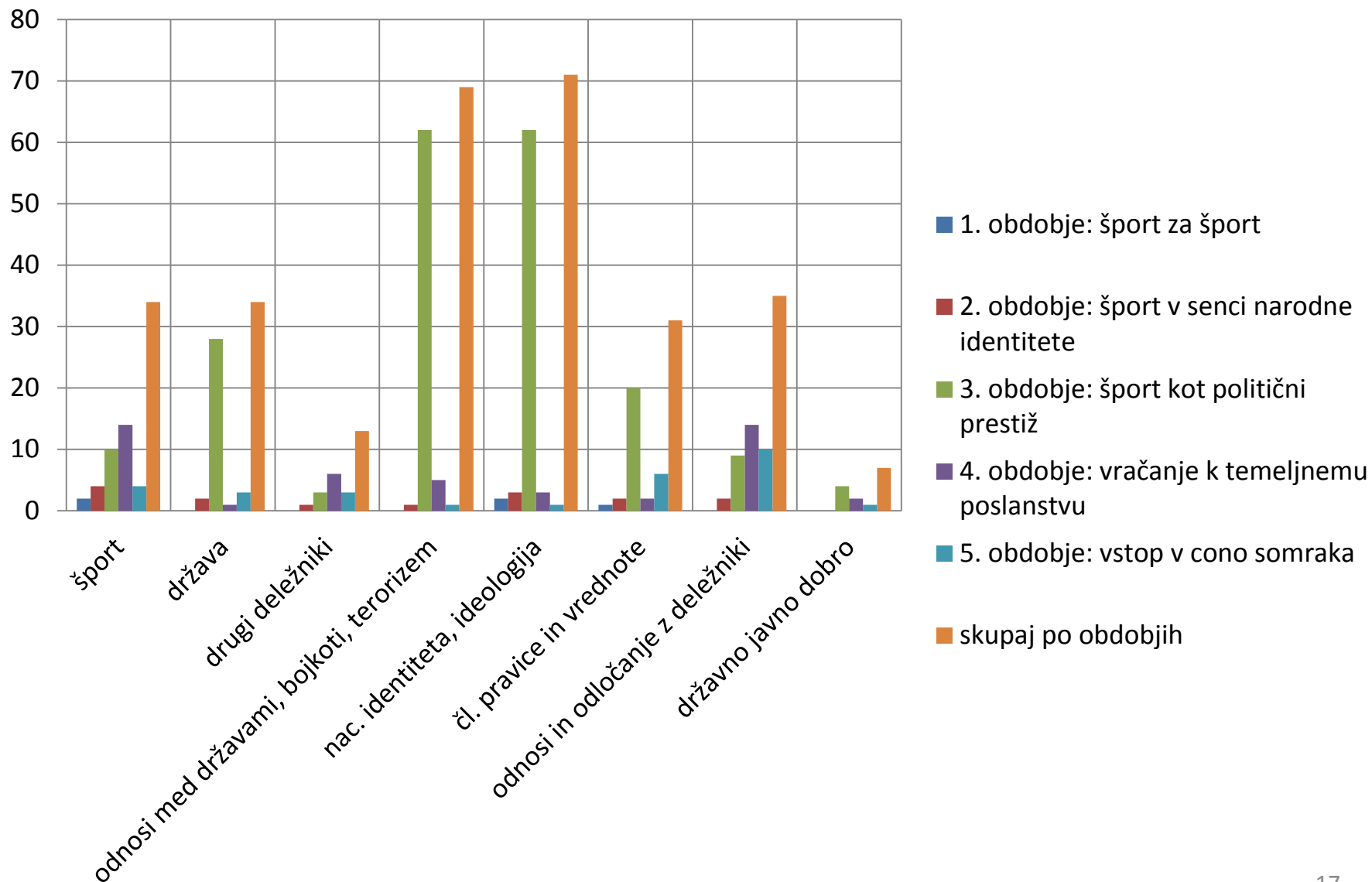

 Št. preb. (v mio.)	5,3	4,4	10,2	87	10,4	2
 Št. medalj na OI	58	27	95	470	9	22
 Vrednost medalje na prebivalca	10,94	6,14	9,31	5,40	0,87	11,00

TEMATIKE SOBIVANJA IZ DOSEDANJE OLIMPIJSKE ZGODOVINE

1. ODNOSI MED DRŽAVAMI, MIR in VARNOST VS. TERORIZEM, BOJKOTI
2. POLITIČNA IDEOLOGIJA IN NACIONALNA IDENTITETA
3. ČLOVEKOVE PRAVICE IN (NE)ODNOS DO RAZLIČNIH DRUŽBENIH SKUPIN TER VREDNOTE JAVNEGA DOBRA
 - Spolna (ne)diskriminacija: OI (1900): inclusion of woman would be "*impractical, uninteresting, unaesthetic, and incorrect*" (de Coubertin, 1986) – 1. volilna pravica žensk: Nova Zelandija (1893), Finska (1906)
 - Rasna in etnična (ne)diskriminacija: "*The very foundation of the modern Olympic revival will be undermined if individual countries are allowed to restrict participation by reason of class, creed, or race.*" (Avery Brundage, President of the American Olympic Committee, 1930)
 - (Ne)diskriminacija športa invalidov: OI (1960) – UN Konvenciji o invalidih in avtohtonih prebivalcih (2007)
 - (Ne)diskriminacija LGBT skupnosti: OI (1928) - ???
 - Temeljne pravice in svoboščine prebivalcev držav organizatoric iger
 - Delavske pravice
 - Blagostanje in napredek
 - Varovanje okolja
 - Doping
4. ODNOSI NA RELACIJAH DRŽAVA – NEVLADNE ORGANIZACIJE – KORPORACIJE – MEDIJI – ŠPORTNIKI & ODLOČEVALSKI PROCESI IN OBNAŠANJE: demokracija, transparentnost, odgovornost
5. DRŽAVNO PODPRT JAVNO DOBRO (regulacija in podpora preko različnih vrst ukrepov in mehanizmov (zakonodaja, finance, infrastruktura, programi....))

Učinki sobivanja: poraženci in zmagovalci

Rezultati sobivanja: poraženci in zmagovalci

OI obdobje	Zmagovalci	Poraženci	Relacija odnosa šport politika	Ključni, politično relevantni pokazatelji obdobja
1.	Šport in športniki (moški)	/	/	nacionalna identiteta
2.	Šport in športniki države	šport Športniki	→	človekove pravice in diskriminacije
3.	šport države stroka farmacija mediji	šport Športniki	←	šport kot orožje moči države politični protesti & bojkoti terorizem človekove pravice in diskriminacije
4.	šport kapital mediji	države in mednarodna skupnost držav	→	ideologija trga
5.	elite športa, države, kapitala	šport nacionalno gospodarstvo lokalno prebivalstvo držav organizatoric	↔	človekove pravice korupcija Netransparentnsot protesti

Učinki sobivanja

- OI napovedovalec novih političnih razmer, ali ‚vsaj‘ aktualnih problemskih stanj.
- OI kot pozitivni in negativni zagovorniki vrednot in pravic družbenih skupin.
- Razvojna evropocentrična ideologija OI.
- OI vedno nosilka lastne mračne ‚dote‘.